Jolsvai András

Sápadtarcúak

Fanyalogni fogok, pedig igazán nem szeretnék.

Az ARC ugyanis régóta az egyik kedvenc kiállításom, évről évre alig várom, hogy megnyíljon, már ezeken a hasábokon is dicsértem nem egy alkalommal. De még ha nem is volna így, akkor is, ez a kiállítás már puszta létezésével megérdemli a törődést, a figyelmet és néhány jó szót: már azzal, hogy van, komoly missziót teljesít. És hogy van, immár huszonharmadik alkalommal, az is voltaképpen csodaszámba megy: ha azt mondjuk róla, hogy ellenszélben kell vitorláznia, bársonyos finomsággal fogalmaztunk. (Ha pedig azt mondjuk, hogy a mai hatalom ott tesz neki keresztbe, ahol tud, akkor is: helyszínről helyszínre kell vándorolnia, örülhet, hogy megtűrik valahol – bár úgy tűnik, Újbudán otthonra talált, csak ne kiabáljuk el –, költségeit szó szerint fillérről fillérre kell összekalapoznia, még éppen vállalható kompromisszumok sokaságát kell megkötnie – idén például a főváros százötven éves fennállása adott alkalmat és némi szponzorpénzt, de a versenyző plakátok között feltűnt, zavarólag, néhány kereskedelmi plakát is –, sőt, még egy ellenkiállítás is szerveződött kormánypárti oldalon, igaz, abból végül nem lett semmi: és még korántsem soroltunk fel minden akadályozó tényezőt.)

Arról nem beszélve, hogy ez a kiállítás tényleg a nyitottságról, a szabadságról, a kreativitásról szól. Bárki indulhat, aki érez magában erőt és képes feltölteni a megfelelő felületre művét (vagy műveit: egy versenyző maximum tíz képpel jelentkezhet). Idén mintegy hétszáz pályamű érkezett, abból választotta ki a zsűri a Bikás parkban látható pártucat alkotást. Ez tehát a (jó értelemben vett) amatőrök terepe, vannak évről évre visszatérő alkotók és vannak új nevek, új arcok, új tehetségek: ez a mixtúra is kínálhat izgalmakat. Magam hol álmélkodva, hol nevetve, hol a térdemet csapkodva jártam végig minden évben a plakátokat, és igazán nehéz helyzetben lettem volna zsürorként, hogy a sok parádés alkotás közül melyiket is válasszam. (Egyébként – és ez is ennek a műfajnak a demokratikus hagyományaihoz tartozik – természetesen a közönség is szavazhat, ha akar, a vonatkozó díjat a tárlat bezárása után adják majd át a győztesnek.)

Na, ennyit, mondjuk így, mentegetőzésképpen. Mert akárhogy csűröm-csavarom, kénytelen vagyok kijelenteni, hogy az idei mustra bizony elég sápadtra sikeredett. Nem emlékszem, hogy akár egyszer is elképedtem, felnevettem vagy elcsodálkoztam volna, a térdcsapkodás hiányáról nem is beszélve. Derekas, ezt szoktam mondani az ilyenre. Nem kér enni, lemegy baj nélkül. A képi megoldás meglepően szegényes, a gondolatiság meg közhelyszerű. A plakátok nagyobb részét bárki könnyű szerrel kitalálhatja előre. Lesz, ugye, két-három mészároslőrinc, lesz egy-két pintér, orbán is lesz, oktatás, egészségügy, ájrópaiság, és lesz, persze, szegénység nagy tételben. És tényleg, ezek

mind vannak, bemondjuk a tutit, aggódunk a jövőnkért, a következő nemzedékért, klímaválság meg háború, ahogy kell, bátor, szókimondó, becsületes plakát valamennyi, csak hát a műalkotás éppen ez után kezdődik, ott, ahol az ember eltátja a száját, a homlokára csap, és azt mondja, azannyakati, ez igen.

Na, ez a homlokra csapás hiányzik idén (jogos kérdés, hogy mi lesz akkor a térdekkel), de nagyon: a szellem, a só, a lényeg: pedig a kurázsi megvan, a szárnyaló szellemet semmi vissza nem fogja, mégis gúzsbakötve táncol: saját korlátai kötik éppen gúzsba.

És ezért van, hogy mégis érdemes megnézni az idei ARC-ot is: nem igazi, revelatív kulturális műegyüttesként, hanem kordokumentumként és szociográfiai látleletként.

Hogy ezt teszi velünk ez a világ. Megesz, szétrág, elporlaszt. Hogy ha megfeszülünk, akkor se tudunk más nótát fújni, csak az övékét: legfeljebb fordítva tartjuk a trombitát.

Ennél kevés megrázóbb dolog van.

Fotó: Tanyi Adrienne